JAK DBAĆ O HARMONIJNY ROZWÓJ DZIECKA PRZEDSZKOLNEGO?

Charakterystyka wieku przedszkolnego,
rola rodziców.

OPRACOWANIE:
mgr Alicja Bakalorz – Pyka – neurologopeda PPP w Ozimu
mgr Karina Kurda- psycholog PPP w Ozimku

data publikacji: 12.05.2020r.

WIEK PRZEDSZKOLNY

- stanowi pomost między wczesnym dzieciństwem a okresem szkolnym, to czas wielu intensywnych zmian, w którym rozwój przebiega w sposób dynamiczny,
- w tym czasie dziecko „otwiera się ku światu" – otoczenia, przedmiotów i ludzi, jest to okres rozbudzania ciekawości poznawczej, czas doświadczania, eksperymentowania, tworzenia,
- następuje zwiększenie świadomości i samodzielności dziecka, przejmowania inicjatywy i odkrywania siebie jako sprawcy działań,
- dziecko rozwija umiejętność samoregulacji (regulacji własnego zachowania) - następuje zderzenie własnych pragnień z wymaganiami otoczenia, dziecko uczy się radzenia sobie z tymi tendencjami i realizowania swoich potrzeb w sposób akceptowany społecznie.

W okresie przedszkolnym następuje **poznawanie:**

1. Świata – otoczenia, rzeczywistości, środowiska.
2. Siebie – posiadanych cech i umiejętności.
3. Innych osób i budowanie relacji społecznych - głównie dzięki kontaktom z innymi ludźmi i poznawaniu innych.

Pozwala to na rozwój procesu socjalizacji (uspołecznienia) oraz rozwój indywidualny dziecka (rozwijania własnych kompetencji, zdolności, stawania się jednostką autonomiczną).

NAJWAŻNIEJSZE KIERUNKI ZMIAN W WIEKU PRZEDSZKOLNYM

OBSZAR ZMIAN	KIERUNEK ZMIANY
FIZYCZNY (STAN SOMATYCZNY I FORMY AKTYWNOŚCI)	• Od nauki poruszania się w przestrzeni do poruszania się swobodnego i precyzyjnego używania przedmiotów, • w obszarze charakteru działań – od działania spontanicznego do działania świadomego, • od zabawy „na serio” (manipulowanie, zabawy konstrukcyjne) przez zabawę „na niby” (zabawy tematyczne, odgrywanie ról) do gry z regułami (np. gry sportowe, planszowe).
FUNKCJONOWANIE POZNAWCZE	• Od poznania sensomotorycznego do umysłowego reprezentowania zdarzeń (myślenie przedoperacyjne) – myślenie bardziej symboliczne, ale oparte na czynnościach percepcyjnych, oparte na wyobraźni i fantazjowaniu, eksperymentowaniu, metody prób i błędów
JĘZYK I KOMUNIKACJA	• Od prostych do złożonych wypowiedzi (następuje wzrost zasobu słownictwa i gramatyki)
FUNKCJONOWANIE SPOŁECZNE I EMOCJONALNE	• Od rozpoznawania emocji do świadomości emocji swoich i innych ludzi, • rozwój samoobsługi, • od egocentryzmu do współpracy, • od relacji z rodziną do przyjaźni i współpracy w przedszkolu oraz poza przedszkolem, • rozwój reguł moralnych.

UCZENIE SIĘ

Sposób poznawania świata, siebie i innych, ćwiczenie reguł społecznych i zasad współpracy, nabywanie kompetencji odbywa się poprzez:

- **Obserwację** – świata dorosłych + wypełnianie instrukcji dorosłych,
- **Naśladowanie** – postaw i zachowań rodziców/innych dorosłych + modelowanie (dorośli jako modele),
- **Doświadczanie i eksplorowanie,**
- **Zabawę** – która pełni funkcję:
  - ✓ kształcącą - rozwój zmysłów, wyobraźni, wiedzy o świecie, sobie i innych,
  - ✓ wychowawczą - poznawanie i nauka przestrzegania norm i zasad, współpraca, współdziałanie,
  - ✓ terapeutyczną - uwolnienie od napięć, odreagowanie emocji, nauka wyrażania emocji i rozwiązywania problemów emocjonalnych,
  - ✓ projekcyjną - wyrażanie ważnych treści i emocji – dorosły może obserwować dziecko, rozpoznawać jego problemy oraz mocne i słabe strony.

ROLA DOROSŁYCH

Dziecko w wieku przedszkolnym poznaje świat coraz bardziej systematycznie. Zadaje pytania, podejmuje próby sprawdzania, co i jak działa. Staje się gotowe do uczenia się **pod kierunkiem innej osoby.** Nadal nie potrafi jednak samodzielnie planować działań ani organizować warunków ich realizacji.

W każdym środowisku, w którym żyje i rozwija się dziecko, to **dorośli** stwarzają warunki, przygotowują propozycje, określają zasady postępowania.

Istotna jest **obecność osób dorosłych** – wszystko dzieje się pod ich okiem, którzy choć coraz częściej pozwalają dziecku samodzielnie działać, to jednak nadal aranżują sytuacje sprzyjające zabawie, rozrywce i edukacji.

EDUKACJA W NATURALNYM ŚRODOWISKU

Edukacja dzieci w wieku przedszkolnym odbywa się w dwóch rodzajach środowisk:

- dom rodzinny i najbliższe otoczenie,
- przedszkole.

Uczenie się następuje:

- **od** dorosłych, otoczenia, rówieśników
- **z pomocą** dorosłych, otoczenia, rówieśników
- **razem z** dorosłymi, otoczeniem, rówieśnikami

Nawet najlepsza organizacja i wyposażenie przestrzeni wokół dziecka nie wniosą tyle do jego edukacji, ile kontakt z innymi ludźmi. Niezależnie od tego, jak wiele czasu spędzają z dziećmi, to rodzice są głównymi postaciami w procesie edukacji dzieci do 6.-7. roku życia.

Rodzic jako nauczyciel:

- organizuje przestrzeń, by dziecko mimowolnie zdobywało wiedzę i umiejętności, a także aranżuje tę przestrzeń, czyli miejsce do zabawy,
- pomaga dziecku w poznaniu i zrozumieniu otoczenia, tworzy okazje do samodzielnego, ale nie samotnego poznawania otoczenia,
- obserwuje i asystuje dziecko.

Dziecko w wieku przedszkolnym musi przystosować się do życia w zorganizowanych grupach społecznych. Uczęszczając do przedszkola staje się członkiem grupy przedszkolnej. W placówce przedszkolnej dziecko przez większą część dnia przebywa pod opieką nauczycieli, wśród rówieśników, poznaje i uczy się pełnić różne role społeczne.

Jednak **nie tylko przedszkole, ale także, a może przede wszystkim dom rodzinny** mają ogromny wpływ na proces socjalizacji - to rodzina jest pierwszym i najważniejszym przekazicielem wartości kulturowych i społecznych.

Bardzo ważna jest atmosfera jaka panuje w rodzinie, zachowania, postawy i poglądy rodziców, sposób komunikacji.

Z rodziny dziecko wynosi podstawowe doświadczenia, z którymi wchodzi w kolejne środowiska (sąsiedzkie, przedszkolne, a następnie szkolne), gdzie dochodzi do uzupełnienia i pogłębienia doświadczeń zdobytych w rodzinie.

Bibliografia
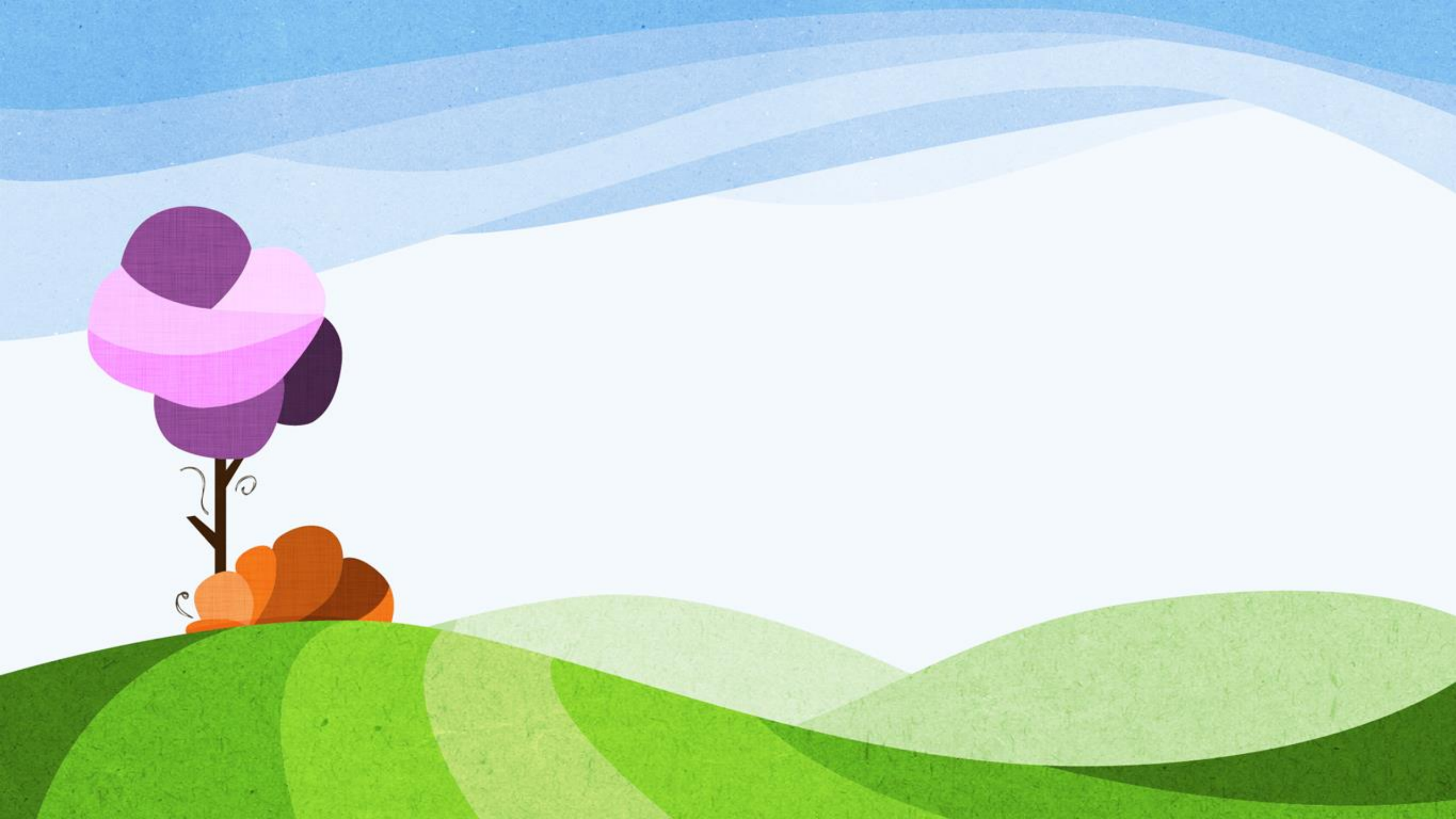
- Bee Helen „Psychologia rozwoju człowieka”, Wyd. Zysk i S-ka, Poznań 2004.
- Matejczuk Joanna, „Rozwój dziecka. Wiek przedszkolny” (tom 2, seria I), Redakcja serii Niezbędnik Dobrego Nauczyciela (prof. dr hab. Anna Izabela Brzezińska), Wydawca Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2014.
- Molińska Marta, Ratajczyk Aleksandra, „Edukacja przedszkolna” (tom 2, seria III), Redakcja serii Niezbędnik Dobrego Nauczyciela (prof. dr hab. Anna Izabela Brzezińska), Wydawca Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2014.